

TV REVIEW

Λόγω Τιμής: Είκοσι Χρόνια Μετά 2019, ΣΚΑΪ

Γεωργία Αϊτάκη

Örebro University

Η αναβίωση του θρυλικού *Λόγω Τιμής* (1996-1997, MEGA) σε σενάριο Μιρέλλας Παπαοικονόμου και σκηνοθεσία Λάμπη Ζαρουτιάδη από τη συχνότητα του ΣΚΑΪ αποτέλεσε ένα από τα πιο πολυσυζητημένα γεγονότα της τηλεοπτικής σεζόν του 2019. Η επιστροφή του Μάνου (Άλκης Κούρκουλος), της Ηρώς (Βίκυ Βολιώτη), του Μιχάλη (Κωνσταντίνος Μαρκουλάκης), της Αθηνάς (Αγγελική Δημητρακοπούλου), της Μάνιας (Χριστίνα Αλεξανιάν), του Άρη (Γιώργος Πυρπασόπουλος) και του Βασίλη (Δημήτρης Αλεξανδρής) πραγματοποιήθηκε με τη μορφή 12 επεισοδίων που επανεισήγαγαν τους γνώριμους και εμβληματικούς χαρακτήρες στη σημερινή κοινωνική πραγματικότητα.¹ Η παρέα των παιδιών από την Πάτρα που μάθαιναν να ζουν ψάχνοντας τα πατήματά τους στην Αθήνα κράτησε την υπόσχεσή της και ξαναβρέθηκε, προσφέροντας στο ελληνικό τηλεοπτικό κοινό την εμπειρία της ‘τηλεοπτικής αναβίωσης’ – την επιστροφή μιας τηλεοπτικής σειράς που είχε, φαινομενικά, ολοκληρώσει τον κύκλο της. Στον καινούριο κύκλο επεισοδίων που ξεκίνησε να προβάλλεται στις 23 Σεπτεμβρίου 2019 και ολοκληρώθηκε στις 12 Δεκεμβρίου 2019, ξανασυναντάμε τους χαρακτήρες 20 χρόνια μετά (να σημειωθεί εδώ ότι στον πρώτο κύκλο του *Λόγω Τιμής* είχε συμπεριληφθεί μια χρονική μετατόπιση τριών χρόνων).

Η πρεμιέρα της σειράς είναι σε μεγάλο βαθμό αφιερωμένη στην ικανοποίηση του συναισθήματος της αρχικής περιέργειας σχετικά με το πού βρίσκονται και τι

¹ Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι ένα πρώτο reunion των κεντρικών χαρακτήρων είχε ήδη πραγματοποιηθεί το 2018 με τη διαδικτυακή κυκλοφορία ενός teaser πριν ακόμα συμφωνηθεί – ή μάλλον για να ασκηθεί πίεση και να δημιουργηθεί το λεγόμενο ‘hype’ με σκοπό να πραγματοποιηθεί – η αγορά των επεισοδίων από κάποιο κανάλι: https://www.youtube.com/watch?v=v9Ld30mmufU&feature=emb_logo.

κάνουν οι ήρωες, στην ενσωμάτωσή τους στις συνθήκες της εποχής, καθώς και – εν μέρει – στην κάλυψη του κενού των προηγούμενων χρόνων, με έμφαση στις μεταξύ τους σχέσεις. Μαθαίνουμε, λοιπόν, ότι ο Μάνος έχει ‘πιάσει πάτο’, καθώς τον συναντάμε τη μέρα της αποφυλάκισής του η οποία αποτελεί και αφορμή για την επανένωση της παρέας σε ένα πάρτυ-έκπληξη. Τον υποδέχεται και τον βοηθά με ό,τι χρειάζεται για να ξανασταθεί στα πόδια του ο Βασίλης, ιδιοκτήτης μπαρ πλέον και παντρεμένος εδώ και 15 χρόνια με την Δέσποινα (Αντιγόνη Αλικάκου). Οι άλλοτε αχώριστοι φίλοι Άρης και Μιχάλης βρίσκονται σε μεγάλη κόντρα με ιδεολογικό υπόβαθρο, καθώς ο πρώτος έχει μια ηλεκτρονική εφημερίδα που παρακολουθεί κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα ελέγχοντας και καταγγέλλοντας την πολιτική εξουσία και ο δεύτερος είναι μεγαλοδικηγόρος με συχνές συνδιαλλαγές και στενές σχέσεις με αυτήν. Στην προσωπική τους ζωή, ο Άρης βρίσκεται σε σχέση με την Ζωή (Λουκία Μιχαλοπούλου), με την οποία φαίνεται ότι μοιράζονται στόχους και κοινωνικές ευαισθησίες. Από την άλλη μεριά, ο Μιχάλης είναι παντρεμένος με την Αλεξάνδρα (Μαρία Ναυπλιώτου) που παρά τη φαινομενικά τέλεια και χλιδάτη ζωή τους, αυτό που χαρακτηρίζει τη σχέση τους είναι η απουσία επικοινωνίας και ουσιαστικής συνύπαρξης. Η Ηρώ, μοιρασμένη στον πρώτο κύκλο επεισοδίων ανάμεσα στον παθιασμένο έρωτα με τον μη διαθέσιμο συναισθηματικά Μάνο και την αδερφική αγάπη με τον friendzoned Μιχάλη, είναι πλέον παντρεμένη με τον επιχειρηματία Θανάση (Οδυσσέας Παπασπηλιώπουλος) και ζει στα Κύθηρα. Η Μάνια δεν είναι πια μαζί με τον Φώτη (Βαγγέλης Λιοδάκης) – ο πρώτος κύκλος είχε ολοκληρωθεί με τον γάμο τους – και την ξανασυναντάμε παντρεμένη με τον low profile ψυχίατρο Παύλο (Χριστόδουλος Στυλιανού). Τέλος, η Αθηνά παρουσιάζεται δραστήρια επαγγελματικά σε έναν τομέα εντελώς διαφορετικό από εκείνον που σπούδασε (ενδιαφέρον παρουσιάζει εδώ η ταύτιση με την επαγγελματική δραστηριότητα της ίδιας της ηθοποιού που ενσαρκώνει το ρόλο της Αθηνάς). Σημαντική απόκλιση από τον πρώτο κύκλο παρουσιάζει και η ερωτική ζωή της Αθηνάς (την οποία είχαμε δει σε σχέσεις με μεγαλύτερους άντρες), καθώς ήδη από το πρώτο επεισόδιο του νέου κύκλου υπονοείται ότι σχετίζεται ερωτικά με μια γυναίκα, τη Μαρίνα (Κατερίνα Μισιχρόνη). Παράλληλα, η νέα εκδοχή του *Λόγω Τιμής* περιλαμβάνει μια ‘νέα γενιά’ – συνήθης τακτική στις αναβιώσεις, βλ. για παράδειγμα τα καινούρια επεισόδια του *The L Word: Generation Q* (2019-2020, Showtime) – που σκοπό έχει να κάνει τον καινούριο κύκλο κατάλληλο και ελκυστικό σε κοινά που δεν έχουν κάποιο προϋπάρχοντα συναισθηματικό δεσμό με το αυθεντικό τηλεοπτικό προϊόν.

Η σχετική βιβλιογραφία παρακολουθεί στενά το φαινόμενο και παράγει ικανοποιητικές εξηγήσεις σχετικά με το φαινόμενο της αναβίωσης – ‘TV revival’ είναι ο επίσημος όρος που χρησιμοποιεί ο δημοσιογραφικός και ακαδημαϊκός λόγος για να αναφερθεί στην επαναφορά του αρχικού καστ μετά από ένα σεβαστό

χρονικό διάστημα με τη μορφή καινούριων επεισοδίων. Στη σχετική ακαδημαϊκή βιβλιογραφία, κεντρικές έννοιες όπως η νοσταλγία (Lizardi 2018), η παράταση της τηλεοπτικής απόλαυσης (Klein & Palmer 2016), καθώς και η εγγύηση της ‘πετυχημένης συνταγής’ (Loock 2018), μεταξύ άλλων, παρέχουν συμπληρωματικές επεξηγήσεις σχετικά με τη λογική της επιστροφής συγκεκριμένων προγραμμάτων από την πλευρά της παραγωγής. Ο δημοσιογραφικός λόγος και η τηλεοπτική κριτική επικεντρώνονται περισσότερο στην έννοια της απόλαυσης, των συναισθηματικών αποκρίσεων που συνοδεύουν τις τηλεοπτικές αναβιώσεις (βλ. για παράδειγμα Bernstein 2018, Ferguson 2018, Murray 2019) σε μια προσπάθεια κατανόησης του τηλεοπτικού κοινού και των ‘χρήσεων και ικανοποιήσεων’ που προκύπτουν από την αλληλεπίδραση με τη συγκεκριμένη κατηγορία τηλεοπτικού περιεχομένου.

Το κείμενο αυτό δεν έχει σκοπό να ασχοληθεί διεξοδικά με το ‘γιατί’ της επιστροφής και τη γενικότερη λογική και πρακτική της αναβίωσης τηλεοπτικών προγραμμάτων – μία συζήτηση που έχει ήδη ξεκινήσει μέσα από σχετική ανάρτηση στο blog του *Filmicon* (Aitaki 2019) με σύντομες αναφορές στις καινούριες εκδοχές του *Σ’ αγαπώ Μ’ αγαπάς*, του *Λόγω Τιμής* και του *Καφέ της Χαράς*. Στόχος της παρούσας τηλεοπτικής κριτικής είναι να προσφέρει μία πιο στοχευμένη ανάγνωση του *Λόγω Τιμής: Είκοσι Χρόνια Μετά* με έμφαση στο πέρασμα του χρόνου, στην επανεμφάνιση χαρακτήρων και στους μηχανισμούς επανασύνδεσης με το τηλεοπτικό κοινό. Πιο συγκεκριμένα, η παρούσα τηλεοπτική κριτική είναι εμπνευσμένη από αυτό που η Anita Wohlmann (2014) ονομάζει ‘age reading’, μία στενή ανάγνωση της μυθοπλαστικής αφήγησης με ιδιαίτερο προσανατολισμό – στη συγκεκριμένη περίπτωση – στις οπτικοακουστικές στρατηγικές που χρησιμοποιούνται στην τηλεοπτική μυθοπλασία με σκοπό την κωδικοποίηση και παρουσίαση ηλικιακών ταυτοτήτων.

Θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι το ζήτημα του χρόνου και της επίδρασής του σε γνώριμους χαρακτήρες και καταστάσεις δεν είναι ξένο στο σύγχρονο τηλεοπτικό κοινό. Η γενικότερη λογική του ‘πού βρίσκονται τώρα’ ή ‘πώς είναι τώρα’ είναι γνώριμη σε ένα κοινό εξοικειωμένο με τα σχολικά reunions ή με την τηλεοπτική/δημοσιογραφική πρακτική της επαναφοράς προσώπων που για τον ένα ή τον άλλο λόγο ‘χάνονται’ από τα φώτα της δημοσιότητας.² Παρατηρώντας τα σχόλια των δημιουργών και πρωταγωνιστών του *Λόγω Τιμής: Είκοσι Χρόνια Μετά*,

² Στο πεδίο των Celebrity Studies, το ερώτημα ‘where are they now’, καθώς και η έμφαση στη συγκριτική απεικόνιση του ‘τότε’ και του ‘τώρα’ έχει καταγραφεί ως ένα βασικό πλαίσιο κατανόησης της ενασχόλησης των κοινών π.χ. με παιδιά-σταρ ή τη σχέση μεταξύ γυναικείων διασημοτήτων και γήρατος (Fairclough-Isaacs 2015).

βλέπουμε ότι τα παραπάνω ερωτήματα κατέχουν κεντρική θέση και στο δικό τους τρόπο σκέψης σχετικά με την επιστροφή του προγράμματος και των χαρακτήρων. Από δραματουργική άποψη, η σεναριογράφος Μιρέλλα Παπαοικονόμου (2018) έχει δηλώσει ότι το *Λόγω Τιμής*, ως ιδέα πλέον, ξεπερνά την ιστορία καθαυτή και υποδηλώνει τη συνέχιση της ύπαρξης των χαρακτήρων ακόμα και εκτός οθόνης:

Το “Λόγω Τιμής” δεν είναι σαν τις άλλες, τις δικές μου σειρές, με αρχή, μέση και τέλος. Εδώ μιλάμε για την ιστορία μιας παρέας συμμαθητών από την Πάτρα που έρχονται στην Αθήνα για σπουδές. Παρακολουθούμε τις ζωές και τις σχέσεις τους. Οπότε όλο αυτό μπορεί να κρατήσει ένα, δύο, όσα χρόνια θέλουμε. Σαν κομμάτια ζωής. Αυτά τα παιδιά είχαν δώσει ένα “λόγω τιμής” πως θα παραμείνουν φίλοι για πάντα.

Στο ίδιο μήκος κύματος, ο σκηνοθέτης της σειράς Λάμπης Ζαρουτιάδης, αναφέρεται στο πέρασμα του χρόνου ως μια ευκαιρία να συνεχιστεί, όχι μόνο η πλοκή, αλλά και η ίδια η ύπαρξη των δημιουργών στη νέα (τεχνολογική) εποχή (2018):

Το “Λόγω Τιμής” διαπραγματεύεται αληθινές ιστορίες ζωής, με όλα τους τα συστατικά που στο βάθος τους αφορούν τα ουσιώδη και στοιχειώδη, τα διαχρονικά και αιώνια ζητήματα. Είναι οι ζωές μας, οι φίλοι μας, τα λάθη και τα πάθη μας, η αγάπη και η ζήλια, ο ανταγωνισμός και η συμπάρασταση. Επίσης ήταν η πιο αγαπημένη μου δουλειά, με αγαπημένους ανθρώπους που δεν τελείωσε ποτέ επί της ουσίας. Συνεπώς το “Λόγω Τιμής” και η δύναμη του είναι για μένα η αφορμή να ξεκινήσω να δουλεύω μέσα σε νέες συνθήκες, μ’ έναν τρόπο καινούργιο, πρωτοποριακό για την ελληνική πραγματικότητα. Αιτία όμως -επιμένω- είναι η ελπίδα να υπάρχουν αλλιώς οι δημιουργοί και το έργο τους σε νέα σύγχρονη εποχή. Οπότε, ως προς το συγκεκριμένο, μιλάμε για τον πρώτο κύκλο μιας σειράς, με 10-12 επεισόδια, ενός πνευματικού έργου που θα ανήκει στους δημιουργούς του και θα φιλοξενηθεί άπαξ σε ένα κανάλι. Που σημαίνει ότι το έργο αυτό συνεχίζει τη διαδρομή του, σύμφωνα με τις επιταγές των σημερινών καιρών παγκοσμίως.

Αλλά και οι ίδιοι οι πρωταγωνιστές της σειράς έχουν τοποθετηθεί σχετικά, κυρίως εκφράζοντας την περιέργειά τους σε σχέση με το πώς θα αντιμετωπίζουν οι χαρακτήρες τη ζωή στην Ελλάδα της κρίσης και πώς οι παρούσες συνθήκες θα επηρέαζαν δυνητικά τις μεταξύ τους σχέσεις (Αμπατζής 2018).

Ο χρόνος, ή μάλλον το πέρασμα του χρόνου, αποτελούσε πάντα κεντρικό χαρακτηριστικό του *Λόγω Τιμής*. Σε ό,τι αφορά το αρχικό ‘προϊόν’, σημαντικό ρόλο σε αυτό έπαιξαν οι τίτλοι αρχής και η μουσική τους επένδυση. Σε οπτικούς όρους, το πάγωμα της σκηνής (‘freeze frame’) με τους χαμογελαστούς πρωταγωνιστές να αποτυπώνονται με τη μορφή φωτογραφίας παραπέμπει σε ένα παρόν με αύρα παρελθόντος. Το κομμάτι ‘Χρώμα δεν αλλάζουμε τα μάτια’, σε μουσική Δημήτρη

Παπαδημητρίου και στίχους Μιχάλη Γκανά στιγμάτισε τη σειρά με πολλαπλούς τρόπους. Η συναισθηματική ερμηνεία του Γεράσιμου Ανδρεάτου μετέδιδε μια αίσθηση απώλειας και νοσταλγίας πριν ακόμα η σειρά ολοκληρωθεί και οι χαρακτήρες – μαζί με το τηλεοπτικό κοινό – αποχαιρετιστούν.

Αναμφίβολα, το πέραςμα του χρόνου αποτελεί κεντρικό δραματουργικό χαρακτηριστικό και της αναβίωσης, η οποία με κανένα τρόπο δεν μπορεί – και δεν προσπαθεί – να πλασαριστεί ως ανεξάρτητο και αυτόφωτο προϊόν. Φέρει τον ίδιο τίτλο και μάλιστα συνοδεύεται από τον υπότιτλο 'Είκοσι Χρόνια Μετά' επικοινωνώντας με σαφήνεια τη σύνδεση με την αρχική εκδοχή και αιτιολογώντας την ύπαρξη του δεύτερου μέρους ως 'συνέχεια' του πρώτου μετά από ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Από τη μία πλευρά, υπάρχει η προσδοκία του ξαναναταμώματος με τον 'δύσκολο' Μάνο/Ψηλό, τον ευέξαπτο Μιχάλη/Τσίου, την φοβερά δραματική Ηρώ, την αξιοσημείωτα μη-δραματική Αθηνά, τον κλόουν της παρέας – αλλά και ώριμο – Άρη, την ανασφαλής Μάνια και τον 'περπατημένο' Βασίλη/Φαντάρο. Από την άλλη πλευρά, υπάρχει η συνειδητοποίηση ότι, είκοσι χρόνια μετά, οι κεντρικοί χαρακτήρες θα διανύουν την τέταρτη δεκαετία της ζωής τους με ό,τι αυτό μπορεί να συνεπάγεται σχετικά με τους θεματικούς άξονες της ιστορίας, την επικοινωνία με τη σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα, αλλά και τη διάδραση των χαρακτήρων με κοινωνικά πρότυπα και νόρμες.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η σκηνή της επανασύνδεσης, του πολυαναμενόμενου 'reunion', της συνύπαρξης δηλαδή του κεντρικού καστ των πρωταγωνιστών στην ίδια σκηνή. Αυτή λαμβάνει χώρα στο πρώτο επεισόδιο στο μπαρ του Βασίλη όπου η παρέα έχει μαζευτεί για την υποδοχή-έκπληξη του Μάνου μετά την αποφυλάκισή του. Κεντρικό ρόλο παίζει εδώ η χρήση του κοντινού πλάνου που επιτρέπει την επανασύνδεση με τους χαρακτήρες και την ανάπτυξη οικειότητας εκ νέου. Ταυτόχρονα, πρόκειται για ένα πλάνο που επιτρέπει στο τηλεοπτικό κοινό να περιεργαστεί τα πρόσωπα των χαρακτήρων τόσο από άποψη εκφράσεων και συναισθημάτων όσο και από άποψη αλλαγών στην εξωτερική εμφάνιση ως αποτέλεσμα του χρόνου που έχει περάσει. Η σύγκριση με το παρελθόν και τους νεότερους εαυτούς γίνεται ακόμα πιο έντονη με την παρεμβολή σκηνών από το αυθεντικό *Λόγω Τιμής*. Αυτή η μείξη οπτικών ερεθισμάτων από το παρόν και το παρελθόν – σε συνδυασμό με την ορχηστρική εκδοχή του 'Χρώμα δεν αλλάζουν τα μάτια' που παίζει ως 'χαλί' – βοηθά το τηλεοπτικό κοινό να θυμηθεί τους χαρακτήρες και τις μεταξύ τους σχέσεις, καθώς και κεντρικά γεγονότα της αρχικής ιστορίας, ενώ ταυτόχρονα λειτουργεί ως 'παράκαμψη' με στόχο τη γρήγορη

επανασύνδεση του κοινού με μακρινούς, αλλά γνώριμους χαρακτήρες.³ Από αυτήν την άποψη, η αναβίωση του *Λόγω Τιμής* επωφελείται από την ‘ανατριχίλα’ και το ζεστό/οικείο συναίσθημα, που έχει παρατηρηθεί, ιδιαίτερα σε φανατικά κοινά, και στην περίπτωση άλλων ‘επιστροφών’ σε διεθνές επίπεδο.

Σε ό,τι αφορά τις θεματικές της ανησυχίες, η σειρά δεν παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον ή πρωτοτυπία. Δεδομένου ότι η όλη ιδέα είναι βασισμένη στη σχέση μεταξύ μιας παρέας φίλων, τα μοτίβα ‘φιλία σε κρίση’/‘φιλία για πάντα’ είναι αρκετά κυρίαρχα. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι κεντρικοί ήρωες βρίσκονται πλέον σε διαφορετικό ‘στάδιο ζωής’ – για να δανειστούμε ένα όρο από την ψυχολογία – δεν είναι έκπληξη το γεγονός ότι βασικό ρόλο έχει πλέον το μοτίβο της έγγαμης ζωής, κυρίως μέσα από τα φίλτρα της μονογαμίας και της απιστίας. Συνδεδεμένο με αυτό είναι και το κομμάτι των παιδιών με κάποιους από τους πρωταγωνιστές να εμφανίζονται πλέον σε γονεϊκό ρόλο με παιδιά σε αρκετά ευρύ ηλικιακό φάσμα. Τέλος, σημαντικό χώρο καταλαμβάνει και το κομμάτι της καριέρας με όλους τους πρωταγωνιστές να απεικονίζονται και ως δραστήριοι ή εν δυνάμει επαγγελματίες.

Εκεί που το *Λόγω Τιμής: Είκοσι Χρόνια Μετά* καταφέρνει να κάνει μια πραγματικά θετική συμβολή είναι στο κομμάτι της εξέλιξης των χαρακτήρων και της προβολής θετικών αναπαραστάσεων – υπό την έννοια της ποικιλομορφίας – της εμπειρίας του μεγαλώματος (Signorielli 2014). Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο ρόλος του Μάνου, κατ’ εξοχήν cringe-y χαρακτήρα στο original *Λόγω Τιμής*, του οποίου οι macho συμπεριφορές θα ήταν δύσκολο να επιβιώσουν στη σημερινή τηλεοπτική εποχή. Ο καινούριος Μάνος – ενδεχομένως αλλαγμένος και από την εμπειρία της φυλακής – είναι ήρεμος, σοβαρός και αξιόπιστος. Αξιοσημείωτο παράδειγμα είναι επίσης ο ρόλος της Αθηνάς, η οποία σε μια πολύ δυνατή στιγμή στο τρίτο επεισόδιο, βρίσκει τη δύναμη να έρθει σε ρήξη με τον επικριτικό της πατέρα (Ντίνος Καρύδης) και του αποκαλύπτει ότι είναι ομοφυλόφιλη. Αρκετά δυνατή συμβολικά είναι και η περίπτωση του χαρακτήρα της Μάνιας, η οποία αποφασίζει να κάνει επανεκκίνηση στη ζωή της, να δώσει προτεραιότητα στον εαυτό της και όχι σε ρόλους που την καθορίζουν σε σχέση με την προσφορά σε άλλους (νοικοκυρά και μητέρα) και να αναζητήσει την αυτοπραγμάτωση μέσα από μια επαγγελματική καριέρα και οικονομική ανεξαρτησία.

Ενώ, λοιπόν, το *Λόγω Τιμής: Είκοσι Χρόνια Μετά* πετυχαίνει αρχικά να παραδώσει ένα ενδιαφέρον revival με οπτικοακουστικές και αφηγηματικές τεχνικές που ξυπνούν συναισθηματικές και συγκινησιακές αντιδράσεις από το κοινό – ιδιαίτερα

³ Σε ένα μετα-επίπεδο, η μείξη των εν λόγω σκηνών μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως υλικό για μια αισθητική ανάλυση του τηλεοπτικού περιεχομένου. Είναι εμφανής η διαφορά ανάμεσα στο gloomy original και το glossy revival.

στην περίπτωση προϋπάρχουσας σημαντικής σχέσης, δεν καταφέρνει να διατηρήσει ανάλογη δυναμική στα επόμενα επεισόδια. Όπως είναι ίσως αναμενόμενο, το στοιχείο της ‘ανατριχίλας’ και της έξαψης εξαντλείται στα πρώτα επεισόδια της σειράς οπότε και απαντάται το βασικό ερώτημα ‘where are they now?’. Από εκεί και πέρα, φαίνεται ότι ιστορία καθαυτή δεν κατάφερε να ικανοποιήσει το τηλεοπτικό κοινό παρά τα αρχικά μεγάλα νούμερα τηλεθέασης.⁴ Η χαμένη ευκαιρία μπορεί ίσως να αναλυθεί μέσα από το πρίσμα μιας άλλης σημαντικής ερώτησης, ‘what happened in-between’; Για όσους έβλεπαν – ή ξαναείδαν, με την ευκαιρία της αναβίωσης – τα παλιά επεισόδια του *Λόγω Τιμής*, θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι αυτό που έλειπε από το *Είκοσι Χρόνια Μετά* ήταν μια ενισχυμένη κατανόηση του τι μεσολάβησε στις ζωές των ηρώων από τότε που τους αφήσαμε μέχρι τώρα που τους ξανασυναντάμε. Για παράδειγμα, τι μεσολάβησε και ο εκρηκτικός Μάνος μεταμορφώθηκε σε ζεν? Πώς βίωσε η Αθηνά το ταξίδι της σεξουαλικής ρευστότητας; Πώς κατέληξαν οι Μιχάλης, Βασίλης και Ηρώ με τους τωρινούς τους συντρόφους; Ποια ήταν τα βασικά γεγονότα που κλόνισαν τη φιλία του Άρη και του Μιχάλη; Χωρίς να γνωρίζουμε αν η παραπάνω ιδέα απασχόλησε ποτέ πρακτικά τη δημιουργική ομάδα ή την παραγωγή, θα μπορούσαμε να πούμε ότι μια τακτική χρονικής μετατόπισης (‘temporal displacement’) (Booth 2011), όπως για παράδειγμα κάποια flashbacks, θα μπορούσε να λειτουργήσει καλά σε ένα τέτοιο πλαίσιο. Χρήσιμη αφηγηματικά (και οικονομική) για την επεξήγηση του πώς ήρθαν τα πράγματα μέχρι εδώ. Δυστυχώς, η απουσία ενός τέτοιου μηχανισμού που θα μπορούσε με κάποιο τρόπο να ικανοποιήσει την περιέργεια του κοινού για το πιο πρόσφατο παρελθόν των χαρακτήρων, δίνει την εντύπωση ότι τα πιο σημαντικά και πλούσια αφηγηματικά γεγονότα αφήνονται στη φαντασία του τηλεοπτικού κοινού. Αντιστοίχως, αυτά που τελικά βλέπουμε στην οθόνη είναι είτε τα αποτελέσματα αυτών των διεργασιών που πέρασαν οι χαρακτήρες μέσα στα χρόνια είτε γεγονότα που δεν καταφέρνουν να αναπτύξουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και ταύτιση από την πλευρά των θεατών – π.χ. οι παράλληλες ιστορίες (subplots) που εμπλέκονται τα παιδιά των πρωταγωνιστών.

Εν κατακλείδι, το *Λόγω Τιμής: Είκοσι Χρόνια Μετά* επιτυγχάνει και αποτυγχάνει στα ίδια σημεία που σε γενικές γραμμές χαρακτηρίζουν την εμπειρία του τηλεοπτικού κοινού με τα revivals διεθνώς. Στα θετικά στοιχεία συμπεριλαμβάνεται η αδιαμφισβήτητη χημεία μεταξύ των πρωταγωνιστών και η ανεπιτήδευτη επανασύνδεση των ηθοποιών με τους ρόλους τους - βλ. διεθνώς τα παραδείγματα

⁴ Σύμφωνα με σχετικά δημοσιεύματα, η αρχικά υψηλή τηλεθέαση του *Λόγω Τιμής* χτυπήθηκε τόσο από τις *Άγριες Μέλισσες* (2019-, ANT1) όσο και από το reality μόδας *Greece's Next Top Model* (2019, STAR).

των *Gilmore Girls: A Year in the Life* (2016, Netflix), *Will & Grace* (2017-, NBC), αλλά και την περίπτωση του *Σ' αγαπώ Μ' αγαπάς* (2019-, Cosmote TV). Το 'age reading' στο οποίο επικεντρώθηκε η παρούσα κριτική ανέδειξε επίσης τη συμβολή του *Είκοσι Χρόνια Μετά* σε θετικές αναπαραστάσεις της εμπειρίας του μεγάλωματος με ιδιαίτερη έμφαση στην πολυπλοκότητα και την ποικιλομορφία της ζωής στα σαράντα. Από εκεί και πέρα, μπορεί ενδεχομένως να γίνει κοινά αποδεκτό ότι η αναβίωση της σειράς δεν έχει την ίδια σημασία και εμβληματική θέση στην τηλεοπτική ιστορία με το αρχικό *Λόγω Τιμής*. Αξίζει ίσως όμως να αναλυθεί και να συνεκτιμηθεί με άλλες αναβιώσεις ως γενικότερη στρατηγική της σύγχρονης τηλεοπτικής παραγωγής με ενδιαφέρουσες προεκτάσεις, μεταξύ άλλων, σε ζητήματα αναπαραστάσης ηλικιακών κατηγοριών, ταυτοτήτων και κοινωνικών προσδοκιών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Aitaki, G. (2019), 'Recycling Television: The Logic(s) and Practice(s) of TV Revivals', *Filmicon blog* [online], 29 Οκτωβρίου. Διαθέσιμο στο <https://filmiconjournal.com/blog/post/77/recycling-television>. Accessed 19 December 2019. Πρόσβαση 20 Δεκεμβρίου 2019.
- Bernstein, S. T. (2018), 'TV Reboots Aren't Really About Nostalgia', *BuzzFeed* [online], 21 Αυγούστου. Διαθέσιμο στο <https://www.buzzfeednews.com/article/sarabernstein/tv-reboots-revivals-roseanne-gilmore-girls-twin-peaks>. Πρόσβαση 20 Δεκεμβρίου 2019.
- Booth, P. (2011), 'Memories, Temporalities, Fictions: Temporal Displacement in Contemporary Television', *Television & New Media*, 12: 4, pp. 370-388.
- Fairclough-Isaacs, K. (2015), 'Celebrity Culture and Ageing', in J. Twigg and W. Martin (eds), *Routledge Handbook of Cultural Gerontology*, Oxon & New York: Routledge, pp. 361-368.
- Ferguson, L. (2018), 'In Defense of TV Reboots & Revivals', *Paste Magazine* [online], 20 Σεπτεμβρίου. Διαθέσιμο στο <https://www.pastemagazine.com/tv/fall-tv-preview/in-defense-of-tv-reboots-and-revivals/>. Πρόσβαση 20 Δεκεμβρίου 2019.
- Klein, A. A. and Palmer, R. B. (2016), 'Introduction', in A. A. Klein and R. B. Palmer (eds), *Multiplicities in Film & Television: Cycles, Sequels, Spin-offs, Remakes, and Reboots*, Austin, TX: University of Texas Press, pp. 1-21.
- Lizardi, R. (2018), 'Mourning and Melancholia: Conflicting Approaches to Reviving *Gilmore Girls* One Season at a Time', *Television & New Media*, 19: 4, pp. 379-395.
- Loock, K. (2018), 'American TV Series Revivals: Introduction', *Television & New Media*, 19: 4, pp. 299-309.

- Murray, N. (2019), 'The Pros and Cons of Endless TV Revivals', *The Verge* [online], 27 Ιουνίου. Διαθέσιμο στο <https://www.theverge.com/2019/6/27/18760116/tv-reboots-revivals-arrested-development-deadwood-veronica-mars-fandoms>. Πρόσβαση 20 Δεκεμβρίου 2019.
- Poniewozik, J. (2018), 'This Fall, Everything Old is TV Again', *The New York Times* [online], 5 Σεπτεμβρίου. Διαθέσιμο στο <https://www.nytimes.com/2018/09/05/arts/television/fall-tv-revivals-reboots.html>. Πρόσβαση 20 Δεκεμβρίου 2019.
- Signorielli, N. (2004), 'Aging on Television: Messages Relating to Gender, Race, and Occupation in Prime Time', *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 48: 2, pp. 279-301.
- Wohlmann, A. (2014), *Aged Young Adults: Age Readings of Contemporary American Novels and Films*, Bielefeld: Transcript.
- Αμπατζής, Κ. (2018), *Λόγω Τιμής: Η Προφορική Ιστορία*, *Onemangr* [online], 8 Μαΐου. Διαθέσιμο στο http://longreads.oneman.gr/logw_timis. Πρόσβαση 20 Δεκεμβρίου 2019.
- Ζαρουτιάδης, Λ. (2018), 'Ούτε Θάνατος Ούτε Γάμος', συνέντευξη, *Πρώτο θέμα*, 10 Δεκεμβρίου, σ. 60.
- Παπαοικονόμου, Μ. (2018), 'Το Λόγω Τιμής δεν είναι σαν τις άλλες σειρές μου', συνέντευξη, *Bovary* [online], 12 Δεκεμβρίου. Διαθέσιμο στο <https://www.bovary.gr/oramatistes/16651/mirella-papaoikonomoy-logo-timis-den-einai-san-tis-alles-seires-moy>. Πρόσβαση 20 Δεκεμβρίου 2019.